

V Kamniku obiskal je tretji razred samostanske sole ter ga izvršil z najboljšim uspehom; priboril si je prvo darilo.²⁾ Uzor njegov, na katerega je gledal, bil mu je njegov pobožni in možati stric. V samostanu pri dobrem stricu bilo je za Franeka veselo življenje. Očetje dajali so mu v prostih urah kaj malega opravila in Franek bil je vsak čas poslušen deček. Zlasti pa zjutraj ni nikdar zaspal, če so duhovniki še tako zgodaj sli k oltarju. »Spal sem na vso moč rad, a ne spominjam se, da bi kedaj zamudil sveto mašo«, dejal je rajni. Streči pri svetih mašah bila mu je največja radost. Ljudje so se opozarjali na njega, tako lepo se je vedel pri sv. maši. — Časih človeka mika soditi potem, kako se ministranti nosijo pred oltarjem, ne le duhovnike, nego tudi meriti duhovno življenje župnije sploh.

Slovenci v Marijinem Celju 1894.

Slovenci smo ubog in reven narod, zato kaj radi iščemo pomoči. Smo pa tudi veren narod, zato pomoči iščemo pri tisti, ki je najboljša pomočnica, ki jo kličemo »pomoč kristjanov«, pri Mariji. Častimo jo z gorečimi molitvami, s pesmami, z obiskovanjem njej posvečenih cerkv in itd. Tako se je tudi razlegalo povabilo po Spodnjem Štajarskem pred kakimi 20 dnevi: »pojdim v Marijino Celje na božjo pot!« Klic ni izostol brez odmeva.

Veselo so hiteli (bilo nas je nad tisoč) iz vseh krajev lepe lavantinske vladikovine pobožni Marijini častilci v petek zvečer dne 10. avgusta, ter so se s posebnim vlakom peljali na Zgornjo Štajarsko, kjer ima ona svoj čudežni tron. Oh, ganljivi trenotki so bili, slišati na vlaku pobožne molitve in svete pesmi, ki celo noč niso prenehale. V soboto 11. zjutraj pridemo v Neuberg vsi veseli, le nebo se je černo držalo, ter je celi dan lilo, da smo zvečer vsi utrujeni, mokri in premrazeni po velikih teškočah prispeli v Marijino Celje.

Kdo popiše radost pridnega sina in zveste hčere, ki se povrne iz daljne tujine k ljubi materi — tako se je nam godilo, ko smo prvič vstopili v Marijino svetišče. Svetle solze, solze ljubezni zabliskale so v očesu vseh, potem si slišal le zdihovanje in šepetanje ustnic — razkrivali so revni otroci zdaj svoje težave. Materi in njih polagali v njeno milostno naročje. Pred mrakom imeli smo vhod, ki se je vršil zavoljo dežja v cerkvi, na to pa slovesne večernice. Po večernicah razšli so se romarji kmalu na svoja stanovanja.

V nedeljo nam je nebo pokazalo mileje obličje, vendar mrzla planinska sapa nam ni kaj prilegala. Ob pol desetih je bila slovenska pridiga. Mila je beseda materina, a veliko milejša v tujini. Mogočno so donele besede Mariji v čast, nam pa v veselje, saj so prišle iz srca našega dra. Medveda. Po pridigi bila je slovesna sv. maša levitirana, katero je služil č. g. dr. Medved in so mu stregli č. gg. Pignar, župnik pri Mariji Snežnici in kaplana Veterinik, Trboljski, in Tomažič, Konjiški.

Slovenci ljubijo svoje dušne pastirje, in tem bolj so vdani svojemu višjemu pastirju — premil. knezoškofu. To svojo ljubezno in vdanost pokažejo radi pri vsaki priložnosti, tudi tukaj jih nismo pozabili. Poslali smo jim vdanostni brzojav, da čez tisoč Lavantincev moli pred Marijinim oltarjem za svojega nadpastirja. Milostno so nas blagovolili zahvaliti brzojavno: »Mati božja naj milostno vliši goreče prošnje svojih otrok, pobožnih Lavantincev, katere v duhu blagoslovim. Mihael, knezoškof.« (Konec prih.).

Gospodarske stvari.

Izdatno sredstvo zoper muhe.

Vsakemu gospodarju je menda dovolj znano, koliko sitnosti in nadleže povzročujejo muhe v hlevih. Na noben način se jih ne more odkrižati; nekatero leto jih je kar vse črno. Krave zgubijo dosti mleka, ker nimajo miru, konji in voli trpijo pred njimi ter se jim ne morejo nikakor dovolj ubraniti. Kaj pa, ko bi v takih slučajih poskusili gospodarji sledeče prav priprosto in vredno sredstvo?

Kedar so muhe že presitne in jih je že prav veliko število, prilepi ali priveže se na stene in na stebre v hlevu papir, ki je namazan z lepom ali limom. Med lim se pridene skoraj tretjina sirupa in to sredstvo pomagalo bo gotovo. Muhe se bodo same od sebe v obilnem številu posedle na lim in obsedele.

Ko bi se jih pa še le premalo polovilo, pomaga se lahko. Vzami prav košato vejo, zapri hlevina vrata, ter odganjaj nekoliko časa muhe od živine. Ne bo treba dolgo čakati, in ves papir bo črn samih muh. Ko jednega odtrgaš ali odvežeš, pa z novega začneš, dokler se ti zdi, da je še veliko muh.

Med za otroke.

Otroci, ki naglo rastejo, so zaradi tega blede in upadli in kažejo veliko hrepenenje po slaščicah. Nikoli jim ne more mati sladkorja dosti skriti. A ta želja je vtiseljena v potrebi, da se telesu privedejo tvarine, ki naglo in neposredno pridejo v kri in tako rast podpirajo. Med take slaščice se šteje v prvi vrsti sladkor, ki daje truplu notranjo toploto. A tudi narava sama nam podaja čisto sladko tvarino, ki vsled svojega obilnega vinskega sladkorja in vsled pomanjkanja dušičnih sestavin najlože prehaja v kri. To je med ali strd.

Posebno se priporoča toplo, z medom oslajeno mleko s črnim kruhom. To je za mladino istinito najzdravejši, najtečnejši in najprebavnejši zajutrek, posebno po zimi. Mleko in kruh, nasitita želodec, med daje potrebno toploto, živahnost in prožnost. Da je med neprebaven in da obleži v želodcu, so le predsodki. Samo tedaj je med neprebaven, ako se vživa v veliki meri, brez kakega drugega jedila, brez kruha. A z dobrim domačim kruhom koristi med vsakemu, gosposkemu in preprostemu otroku mnogo več, kakor polne skatle biškvi (suharja), ekstraktov, slaščic itd.

Prejšnja leta, v začetku našega stoletja bil je še mesto obožavane bele kave v navadi mleko z medom in lica so bila takrat mladeničem in deklicam drugačna, kakor zdaj brez vseh umetnih lepote. Dandanes je žali bog, tako toži G. L., sladkor prenal med tudi tam, kjer bi nikdo ne bil mislil (v kmečkih hišah) in za to je vporaba medu, kateremu se ne more odrekati vsestranska zdravična moč (lekovitost), vedno redkejša in vsled tega tudi njegovo pripravljane. V najnovejših letih začelo je razumno domače zdravilstvo po svoje med zopet v svojo nekdanjo ceno in čast spravljati. V Švici, v Rusiji in med Poljaki se že rabi večinoma med z mlekom ali maslom ali kruhom posebno pri zajutreku mesto kave. Skušnja seveda zopet kaže, kolike vrednosti je med za občno zdravje ne le otrok, temuč tudi odraslih. Ni toraj v nobenem oziru napačno, če daje gospodinja otrokom [med na kruh, nikakor. Boljše stori, kakor da bi pustila si sladkor v mikati ali jih zalivala s prazno, a precej drago kavo. Začelo se je že tudi v naših krajih bučelarstvo veselo razvijati in razumno gojiti. Le vrlo naprej — bučelice poplačajo mali trud bučelarja prav obilno!

²⁾ Dobil je „Biblische Geschichte des neuen Bundes“.

Sejmovi. Dne 7. septembra pri Sv. Jederti pri Laškem, na Sv. gorah, v Vojniku in Slivnici pri Mariboru. Dne 10. septembra v Apačah, Gomilici, pri Sv. Jakobu pod Kalohjem, pri Sv. Janžu pri Spod. Dravogradu, v Kostivnici, Rušah, na Spodnji Polskavi, pri Sv. Juriju v Slov. gor. in v Šmariju. Dne 11. septembra v Loki. Dne 13. septembra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem). Dne 14. septembra v Kaniži pri Ptuj (svinjski sejem), v Rogatecu in Golobinjaku pri Planini.

Dopisi.

Iz Maribora. (Zahvala.) Za prijazno sodelovanje pri prvi veselici »Delavskega bralnega in pevskega društva« v Mariboru se najprizrečnejše zahvaljujemo blagim gospicam in gospodom tamburaškega zbora Mariborske čitalnice, ter odkrito priznavamo, da je izbrano tamburaško sviranje največ pripomoglo do toli sijajnega uspeha veselice. Posebna hvala pa še gospodu vodji slav. tamburaškega in delavskega pevskega zbora, kajti njega spretnemu vodstvu imamo se zahvaliti na tem, da bode veselica ostala v prijaznem spominu slovenskega občinstva, vzlasti naših slovenskih delavcev, kojih večina poprej še nikdar ni bila slišala takšne godbe. Zahvaljujemo se pa tudi slovenskemu razumništvu za mnogobrojni pohod in veledušne podpore, ter slavni Mariborski čitalnici, koja nam je bila radovoljno prepuštila svoje prostore za pevske vaje.

Odtor »Del. braln. in pevs. društva«.

Iz Marenberškega okraja. (Zbor.) Blagi rodoljubi! Povabljeni ste 16. septembra t. l. v Vuhred na zborovanje Ciril- in Metodove podružnice. Nebrižnost naj izgine iz srca vsakega rodoljuba. Sedaj je čas, v katerem mora vsak, ki čuti v svojem srcu ljubav do materinskega jezika, ki ljubi svoje rojake in čisla svojo domovino, da se pokaže tudi na istem mestu, kjer se zboruje in nekoliko žrtvuje za mili narod, posebno za slovenske šole. Kje je podlaga naši bodočnosti, kje narodnega čuta zmaga in slava, ako ne tamkaj, kjer se v otroška srca polaga kal narodnega duha? Udeležba pri zborih naših nasprotnikov je živahna in nam daje pogum, enako ravnanje. Tako rekoč s posilnimi prošnji se istih zborovanj udeležujejo tudi Slovenci, ki bi morda k nam prišli, ako bi mi toliko sile z dopisi delali kakor »nemški šulvereinski votri«. Oni gredo celo za plote in prelaze ter jih veliko pritirajo na prostor, kjer se denar pobira tudi od Slovencev in pošilja v Berlin v nemški »raj«, a nikoli katoliškemu šolskemu društvu na Dunaj, kar nam je dokaz, da nam ne želijo samo narodnosti vzeti, temveč nas tudi izgojiti za »piklhaube«. Zato pa vzdramite se in pridite na zborovanje in položite velikodušno svoje darove na oltar slovenskega naroda, to je v belo Ljubljano, kjer je središče našega katoliškega slovenskega šolskega društva, ki »zdatno vzdržuje in podpira slovenske šole in želi rešiti, kar je našega! V Marenberškem okraju je dalo društvo šoli na Remšniku 1000 fl. Ako se vzdramite, bode tudi vam, dragi rodoljubi, društvo pomagalo iz šulvereinskih krempljev!

Iz Gornje Radgone. (Bralno društvo.) Na drugem mestu objavljamo vabilo k ustanovni slavnosti našega novega bralnega društva dne 16. septembra t. l. Kakor se iz njega razvidi, bode vspeh prav mnogovrsten in zanimiv. Obljubili so nam svoje sodelovanje Kapelski, Št. Jurijski in Ljutomerski ter Malonedeljski pevci in pa, kar posebno naglašamo, tudi vrli Cvenski tamburaši. Kdor še ni slišal milih glasov tamburic, ne sme zamuditi te lepe prilike. Divil se bode tej krasni

narodni godbi, godbi, s kakoršno se moremo le mi Jugoslovani ponášati. Nadalje nam je zagotovljena tudi obilna udeležba iz Maribora, Celja, Ptuja, Ljutomera itd. To nam je dokaz, kako živo se na daleč okrog zanimajo naši rojaki za naše toli potrebno bralno društvo in sploh za naše razmere tu na obnevarjeni meji. Za temi gosti iz tujih krajev pa ne smemo mi domačini iz Gornje-Radgonskega okraja zaostajati. Nobena vas ne sme izostati. Naše društvo namenjeno je v prvi vrsti za prebivalstvo Gornje-Radgonskega okraja, in posebno za kmete. Pokažite torej pred vsem vi, kmetje Gornje-Radgonskega okraja, z obilno udeležbo, da veste ceniti važnost bralnega društva in da ljubite svoj krasni rodni dom! Na svidenje tedaj dne 16. septembra ob 1/4 uri pri Škerlecu!

Od Sv. Jakoba v Slov. goricah. (Dopisnik »Mariboržanke« kaznovan.) Večkrat je »Mariboržanka« neslane dopise prinašala od Sv. Jakoba, v katerih so bili sedaj gg. učitelji, sedaj domači g. kaplan, nazadnje tudi g. Vincenc Bauman napadani in ostudno obrekovani. Dopisun je prihajal čedalje predrznejši; č. g. Baumana je imenoval v nekem dopisu noroglavca, kar je dajalo tako sirovo napadenemu gospodu povod, pritožbo zoper dopisuna sodnijsko vložiti. Po dognani sodnijski preiskavi v Mariboru se je pravi dopisun zvedel v osebi Alojzija Ferk, nekega posestnika v tukajšnji občini, ki je ove psovke poročal, sestavljal in popravljal pa je dopise gotovo kak drug zviti mojster, le svoje ime je moral Alojz Ferk podpisati. Na dan pred sodnijsko obravnavo v Celju je povzročitelj ovih dopisov kot odgovorni dopisnik v Celje prilezel ter pred zastopnikom g. Baumana, g. dr. Ivanom Dečko, odvetnikom v Celju, klečepalil in lepo vse poplačal, kar je zastopnik zahteval, seveda precej dobro, in je moral še vesel biti, da se je dal g. zastopnik omehčati, da je tožbo nazaj vzel. V »Mariboržanki« pa je moral vse laži in psovke preklicati in odpuščenja prositi. Kdo je neki nevednega kmetiča tako preslepil, da je med dopisune »Mariboržanke« zašel v svojo največjo škodo? Največ na tem je kriv tukajšnji občinski pisar in neki Mariborski hujskači, ki so reveža tako dolgo zoper učitelje in duhovnike šuntali, dokler ga niso v svoje mreže vlovili. Sedaj se mu pa »Mariboržanka« roga v nekem dopisu, imenuje ga volka v ovčji koži, zato ker je nemškutarškim lisjakom hrbet obrnil. Alojz Ferk se je namreč sedaj pridružil nekaterim poštenim slovenskim kmetom, ki so pri Mariji Snežni na Velki posojilnico ustanovili; prav je storil.

Od Sv. Jakoba v Slov. gor. (Občinske volitve) so bile dosedaj že trikrat ovržene zaradi mnogih nepostavnostij od nasprotne stranke; pri zadnjih volitvah v spomladi so taki volili, ki nobene pravice nimajo; tako postavim je v drugem oddelku volil neki Alojz Flucher, ki ni nobeden davkoplačevalec, ampak pri svojem očetu hlapčuje; po takih nepostavnostih se volitve zavlečejo, vsled tega sedanji predstojnik že šesto leto nepretrgano županuje občini ne na veliko korist; od dne 31. julija 1893 je že v preiskavi zaradi mnogoterih nerednostij, kakor je »Slov. Gospodar« že v svojem času poročal. Kedaj bo tega konec!?

Iz Ormoža. (Svetlemu cesarju na čast.) Čitalniški odbor je sklenil, da se priredi v proslavo rojstnega dne Nj. veličanstva Franca Jožefa velika veselica na vrtu gospé Kapusove in sicer se je odločila na dan 19. avgusta t. l. No, v jutro 19. avgusta nismo bili nič kaj zadovoljni, nebo je bilo pokrito z gostimi oblaki, in dež je lil neprenehoma. Nekateri nemčurske glave so se včasih prikazale na trgu ter gledale škodoželjno kvišku. Vkljub neugodnemu vremenu so se proti četrti uri pripeljali gosti iz Hrvaškega, mnogobrojno so se